Anul LXIX. Sibiu, 5/18 Februar 1921 Nr. 11.

ASOCIAȚIUNII SIBIIU

Nr. 19 (Sch.)
Red. «Transilvania»
Sibiu

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 80 Lei. — Șase luni 40 Lei.
Trei luni 20 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor, după învoeală
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Un distins general

(x) Strălucitul nume al generalului Boeriu se rostește astăzi cu fală și recunoștință nu numai pe plaiurile ardelenești, ci și mai departe de hotarele acestor locuri.

Este clipa, când acest viteaz oștean se desparte de cariera militară activă, dupăce a săvârșit un bun și temeinic început de organizare în armata românească a Transilvaniei.

Inainte cu câțiva ani flăcăii noștri dela oaste și-au împlinit jalnica datorie de a se jertfi, sub comande străine de limba lor, pentru binele altora.

Dar, au venit și alte vremuri. Și, după o luptă uriașă, ne-am trezit stăpâni în țara, unde până mai ieri eram sclavi, — noi, coborâtori din Dacii și din Romanii alcătuitori de state puternice.

In noua rânduială a lucrurilor, fiecare român, fără deosebire de vârstă și situație, și-a oferit mâna de ajutor, unii chiar și peste îndatoririle lor. Intre acești din urmă trebue să numerăm și pe omul gata totdeauna de-a se jertfi pentru pământul românesc, pe generalul nostru Boeriu.

In scurtul timp cât a stat în fruntea nouilor săi soldați, a știut să le câștige încrederea și alipirea fiească, adevărata forță a ori cărei oștiri.

Generalul Boeriu a rămas, în toate împrejurările, acelaș: exemplu de energie și exactitate, însoțite de înțelepciune și caldă însuflețire.

Acest viteaz fiu al Ardealului n'a fost ispitit, în lunga sa carieră militară, nici de trufie, nici de ambiții deșarte. Ostaș, cu trup și suflet, și părinte al ostașilor, a avut înaintea ochilor săi de vultur: împlinirea datoriei până în sfârșit.

Erou s'a dovedit în lupte, și neîntrecut muncitor întru păzirea ordinei și a cinstei în vremea de refacere.

Pentru calitățile sale personale distinse, și pentru faptuirile lui în opera de organizare, Maiestatea Sa Regele Ferdinand, suveranul bun și drept al tuturor românilor, a conferit generalului Boeriu, ca semn al gratitudinii regale, ordinul Coroana României în gradul de mare ofițer.

Cu grea inimă se va fi despărțind ilustrul bărbat al armelor de iubiții săi voinici, cărora li-a închinat o lucrare plină de râvnă și dragoste. Toți vor simți că despărțirea aceasta însemnează nu puțină pierdere, — noi dorim ca ea să însemneze un îndemn mai mult, pentru urmașii săi în orce ram de activitate, de-a se îndruma pe căile de progres arătate de acela, care azi pleacă dela înaltul post ce l-a ilustrat prin hărnicie și talent.

Generalul Boeriu, o recunosc toți cei ce îl cunosc, și-a consacrat puterile cele mai bune în interesul armatei, dela a cărei virtute atârnă, în parte covârșitoare, viitorul țării și al neamului.

Vredniciile distinsului militar le vor pomeni cu admirație atât frații de arme, cât și numeroșii săi stimători din întreaga Românie. In tălmăcirea acestor sentimente, urăm iubitului general mulți ani de pace, sănătate și deplină bucurie.

Reducerea sărbătorilor

(=) Mulțimea din cale afară a sărbătorilor naționale și bisericești, la care trebue să adaogăm și prăznuirile superstițioase răspândite pe la țară, nu poate să fie prielnică înaintării neamului, dacă toate sărbătorile acestea sânt legate cu nu puțină cheltuială de timp și de bani, câte odată poate și de sănătate.

Guvernul nostru dela București a răspuns la o dorință obștească, nu mai încape îndoeală, când într'una din ședințele trecute ale camerei s'a hotărât să vestească *reducerea* sărbătorilor naționale și concentrarea lor într'o singură zi din an.

Ideea este salutară și e întâmpinată cu aprobări din toate părțile.

Mai puțin norocoasă s'ar părea intenția cercurilor conducătoare de a unifica sărbătorile naționale în ziua de *zece Mai*.

Nu cunoaștem motivele, pentru care va trebui să sărbăm pe 10 Mai ca cea mai luminoasă pagină în desvoltarea neamului românesc, și ca praznic național pentru toate înfăptuirile istorice ale poporului nostru de pretutindeni.

Comemorarea evenimentelor naționale s'a făcut până acum în mai multe zile ale anului: amintirea unirii principatelor într'un singur principat la *24 Ianuar*; ridicarea la rangul de regat a României la *10 Mai*; adunarea dela Alba-Iulia, pentru alipirea Ardealului la țara mamă, în *1 Decemvrie*. Basarabia și Bucovina îș au d'asemenea ziua de evlavie și de strălucire, când s'au întors la viață și libertate; — și mai avem pe al nostru 3/15 Mai, în care Ardealul îș prăznuește mișcarea iobăgimii dela 1848.

Chestiunea este: In care din aceste zile să fie sărbătorită amintirea evenimentelor mari din trecutul neamului românesc?

Evenimentul cel mai mare este negreșit *înfăptuirea idealului național* în urma răsboiului pentru întregire: Ziua cea mai potrivită ar fi astfel 15/28 August 1916, când armata României desrobitoare trece Carpații, — dar sărbarea zilei de 15/28 August n'are încă tradiție.

Zilele, în care s'a declarat alipirea provinciilor la vechiul regat, au dată deosebită, și sânt deocamdată și ele lipsite de tradiție.

Ziua de 3/15 Mai, pe lângă tot trecutul său venerabil, este o sărbătoare, cum s'ar zice astăzi, «regională».

Rămâne 10 Mai și 24 Ianuar.

Pentru 10 Mai, aniversarea proclamării regatului, nu se prea pot invoca argumente în legătură cu unitatea politică a neamului; se pot ușor invoca alte argumente: bunăoară considerații de temperatură și de învierea naturii: în Mai e cald și frumos, că-i primăvară cu flori și verdeață, când lumea e predispusă de sărbătorire...

Dar *24 Ianuar* este alt ceva: *E actul unirii* Moldovei și Munteniei, este actul care a fost prevestitor și hotărâtor pentru unirea tuturor românilor, ce s'a realizat prin marele răsboi al întregirii.

Aceasta firește nu însemnează că pe 10 Mai, pe 3/15 Mai, pe 1 Decemvrie scl. să le sărbăm la 24 Ianuar, (ar părea obicei cam ciudat) ci ziua de *24 Ianuar* rămâne să se serbeze ca ziua *unirii celei mici*, care a pregătit drumul *unirii celei mari*. Sărbătoarea națională va fi împreunată cu slujbă religioasă și cu festivități potrivite, în cuprinsul întreg al țării.

Privitor la manifestări școlare se pot lua dispoziții speciale, ținând comemorări în cadru mai restrâns, conform împrejurărilor și cerințelor locale. De sigur că orce pedagog va căuta să reverse, la asemenea prilejuri de sărbare mică sau mare, nu numai cuvinte frumoase, ci mai ales sentimente de însuflețire pentru muncă, cinste și dragoste de țară, arătând tinerimii izvorul de putere în luptele ce-o așteaptă în viitor.

După a noastră părere, praznicul mare național, de care este vorbă, se cade să fie sărbat în ziua de *24 Ianuar*.

Căsătoria Principesei Elisabeta

Vineri, 25 Februar: MM. LL. Regele şi Regina, înconjurate de Familia regală şi Casele Lor militare şi civile, vor primi în Palatul regal din Capitală pe deputaţiunile şi delegaţiile venite din toate unghiurile ţării, spre a oferi daruri auguştilor logodnici.

Aceste deputaţiuni şi delegaţii vor fi alcătuite fiecare din câte 2—3 persoane.

Sâmbătă, 26 Februar, seara, se va da la Teatrul Naţional o reprezentaţie de gală, la care asistă întreaga familie regală.

Duminecă, 27 Februar la ora 11 dimineaţa, va fi celebrată la sf. Mitropolie ceremonia căsătoriei religioase a A. S. R. Principesei Elisabeta cu A. S. R. Principele moştenitor Gheorghe al Greciei, în prezenţa M. S. Regelui şi Reginei, a familiei regale, membrilor guvernului, corpului diplomatic, Caselor civile şi militare ale MM. LL.

După ceremonie urmează dejun la Palatul Regal. Seara va fi recepţiune tot la Palat.

In apărarea bisericii

Societatea clerului *Ajutorul* din Bucureşti şi Societatea studenţilor în teologie au înaintat dlui ministru de culte un *memoriu* în chestiunea concordatului.

In acest memoriu se expun şi următoarele:

Avându-se în vedere că în Octomvrie trecut nu s'a convocat în sesiune ordinară nici Sfântul Sinod, nici Consistorul superior bisericesc, că nu s'au complectat vacanţele, cum s'a hotărât în sesiunea de Mai 1920; că episcopia Râmnicului, Noului Severin şi a Argeşului stau vacante de doi ani şi mai bine; că doi episcopi sânt bolnavi; din arhiereii titulari trei locuri sânt vacante, ear un arhiereu este bolnav;

Avându-se în vedere că organele care reprezintă biserica ortodoxă din vechiul regat, sânt descompletate în aceste momente, când se plănuiesc aşezări nouă pentru biserică, —

Societatea clerul român «Ajutorul» din Bucureşti şi Societatea studenţilor în teologie au convocat pe preoţi, studenţi, oameni intelectuali şi credincioşi, cari se interesează de bunul mers al bisericii ortodoxe române, şi în mai multe şedinţe, ţinute la sediul Societăţii Clerului, au discutat chestiunea din punct de vedere bisericesc şi naţional.

(In concluziunile memoriului se constată):

Art. 21 din Constituţiune spune că «Religia creştină ortodoxă este religia *dominantă* a statului»; iar prin art. 82 se prevede că «coborâtorii Majestăţii Sale Regelui vor fi crescuţi în *religiunea ortodoxă a răsăritului*».

Proiectul de Concordat cere ca religia catolică să se bucure de paritate absolută cu celelalte religiuni ale regatului. Se înţelege dar, că acea paritate o cere şi cu religia dominantă a statului. —

In aliniatul 2, al articolului 2, se cere înfiinţarea unei mitropolii greco catolice a Făgăraşului cu reşedinţa la Bucureşti. In dreptul canonic şi în legiuirile bisericeşti nu s'a pomenit ca reşedinţa unei eparhii să fie în afară de eparhie.

In Bucureşti românii greco-catolici (uniţi) au o singură bisericuţă, care în nici un caz n'ar putea servi de catedrală mitropolitană. Prin cererea de înfiinţare a unei asemenea mitropolii se urmăresc tot scopuri de propagandă.

Nu se poate admite înfiinţarea unei mitropolii române unite în Bucureşti. Numărul eparhiilor catolice şi greco-catolice trebue să fie în proporţie cu numărul credincioşilor lor, faţă de credincioşii eparhiilor ortodoxe. —

Practica bisericii catolice de a numi Vaticanul *direct* pe arhiepiscopi, mitropoliţi şi episcopi a dat naştere la multe discuţiuni şi lupte în ţările catolice şi mai ales în Franţa. In timpul de azi, care este timpul democraţiei în ţara noastră, nici papei nu mai poate fi îngăduit să-i numească direct. Ei trebue *aleşi* de cler şi credincioşii r.-catolici sau gr.-catolici, confirmaţi de guvern şi întăriţi canoniceşte de Vatican, aşa cum se aleg ierarhii ortodocşi şi superiori ai celorlalte rituri.

Seminariile. Dacă s'ar înfiinţa câte un seminar la fiecare eparhie r-catolică şi gr.-catolică ar fi 11 seminarii, care ar da în termen mediu 300—400 absolvenţi anuali. La 2,000.000 de catolici şi gr.-catolici, numărul acesta reprezintă aproape jumătate din numărul preoţilor necesari lor. Au să moară sau retragă în fiecare an din cler aproape jumătate din preoţi şi diaconi catolici şi greco-catolici? neapărat că nu. Vaticanul intenţionează a-şi spori elementele de propagandă în ţara noastră.

Şcoalele catolice existente azi în ţară, au dat naştere la multe discuţiuni, au înstrăinat multe conştiinţe, au atras mulţi copii de oameni bogaţi, cari şi-au lăsat averile congregaţiunilor catolice. Dacă numărul lor s'ar înmulţi, ar deveni un pericol naţional, fiindcă ar pregăti sau întreţinea spiritul de iredentism al celor de alt neam, care azi fac parte din ţara noastră. Ele ar răci sentimentul naţional în inimile copiilor de români, care s'ar duce să înveţe acolo.

In vechiul regat erau legi şcolare, care impuneau şcoalelor catolice să primească inspecţii din partea inspectorilor şcolari, limba română să fie predată după programele statului, iar religia pentru copiii ortodocşi să fie predată de un preot român. Prin stăruinţe şi tot felul de şicane toate acele dispoziţiuni nu s'au putut aplica, chiar în timpul celor mai zeloşi miniştri ai instrucţiunii. Dacă atunci, când nu aveam un concordat cu vaticanul, dispoziţiunile legii nu s'au putut aplica, cu atât mai mult după încheerea concordatului.

Congregaţiunile catolice au dat mult de lucru ţărilor din apusul Europei. Unele din ele, cum sânt iezuiţii, sânt foarte periculoase ordinei de stat. Toate congregaţiunile catolice sânt internaţionale. Ele n'au nici o legătură cu interesele naţionale ale diferitelor ţări şi cu sufletul poporului.

Biserica romano-catolică posede azi averi însemnate în Transilvania şi în alte părţi. Dacă şi congregaţiunilor li s'ar recunoaşte dreptul de persoană juridică, nu va fi departe timpul, când ele vor ajunge stăpâne pe o mare parte din averea ţării. Din istoria catolicismului şi a ţărilor apusene se ştie cât de experte sânt congregaţiunile catolice de a decide pe mulţi bogaţi să lase averea acelor congregaţiuni. Altele cumpără proprietăţi cu bani strânşi în diferite moduri, din vânzarea iertării păcatelor, la fabricarea abzintului şi altor băuturi ameţitoare.

In scurt timp se va ajunge ca în vremea călugărilor fanarioţi, care stăpâneau mare parte din averea ţării şi pe care guvernul nostru i-a putut goni şi le-a luat averile din mână, fiindcă ei nu erau susţinuţi de o putere, cum este puterea papală. Călugării catolici nu vor putea fi goniţi ca cei greci, sau dacă vor fi goniţi, ţara va trebui să facă multe sforţări şi jertfe.

*

Memoriul a fost citit şi votat de adunarea clerului şi a credincioşilor, ţinută în ziua de 7 Februarie 1921, în sala societăţii clerului român *Ajutorul* din Bucureşti.

Solemnitate în Sibiu

Joi, în 17 l. c., s'a ţinut solemnitatea predării şi luării comenzei Corpului 7 de armată.

Sărbarea înalţătoare, prezidată de dl general de corp armată, *Artur Văitoianu*, s'a desfăşurat la ora 11 a. m. în «Piaţa Regele Ferdinand». Au luat parte: toţi ofiţerii fără trupe, toate trupele garnizoanei, şcoalele Sibiului, autorităţile civile şi bisericeşti, reprezentanţii presei şi public enorm. Oraşul era pavoazat, arborându-se în piaţă şi stradele principale numeroase drapele.

Comandamentul trupelor de vest, cu ocazia aceasta a sărbătoririi retragerii dlui general de divizie *I. Boeriu* dela comandamentul Corpului VII de armată şi a numirii în locul Dsale a dlui general de divizie *E. Cihosky*, a dat o masă la ora 1 în sala mare dela Unicum, la care au luat parte fruntaşii civili, bisericeşti şi militari ai vieţii noastre publice din părţile acestea. Seara la ora 8 s'a făcut retragere cu torţe, ear la ora 9 s'a dat la Cercul militaro-civil o serată de gală pentru membrii cercului şi familiile lor.

In jurul pământului

Joi seara la ora 9 dl general *Găvănescul* a ţinut la Ateneu o conferinţă despre călătoria făcută în jurul pământului cu A. S. R. Principele Carol. A spus următoarele:

Când au ajuns în Bombay, capitala Indiei, în gară au fost întimpinaţi de guvernator, de armată şi mult public, care i-au salutat cu multă căldură. Plecând în oraş au vizitat mai înainte pe Parşi. Aceştia sânt urmaşii unor vechi emigraţi din Persia, cari în Bombay sânt cei mai bogaţi şi ocupă cele mai înalte demnităţi. Plecând la guvernator, au avut ocazia a vedea mai bine oraşul. Conferenţiarul povesteşte un lucru ciudat: morţii sânt conduşi într'un parc frumos,

FOIŞOARA

Prisonierii români din Germania

Un colonel medic în armata rusă, *Romanţev*, a descoperit răul tratament al prisonierilor români din captivitatea Germaniei.

Generalul Tarnoschi a aflat despre acest tratament următoarele: Germania în marele răsboi, a făcut aproape două milioane de prisonieri.

Intreţinerea acestor prisonieri s'a făcut în condiţiile cele mai *detestabile.*

Pentru adăpostirea prisonierilor, Germania a fost nevoită să înfiinţeze peste 40 lagăre, situate în diferite regiuni ale imperiului. Intre acele lagăre, să găseau şi acele unde se deţineau prisonieri de la toate naţiunile, între care şi români; dar mai ales *lagărul Tukel* era destinat pentru români; el conţinea peste 20.000. Lagărul Tukel era construit numai din scânduri, fără nici un confort. Oamenii dormeau pe pământ gol. Nici pae nu se găseau pentru aşternut. Alt neajuns: lagărul era aşezat pe un teren mlăştinos.

Dacă la aceste inconveniente se mai adaugă şi acele că din cauza lipsei, nu se da cărbuni nici la cele câteva camere care aveau sobe, lesne ne putem face o idee de viaţa pe care o duceau acolo nenorociţii prisonieri.

In acel lagăr — Tukel — au fost timpuri când mureau pe fie care zi 90 de oameni! Cu privire la acest lagăr şi la această mare mortalitate, iată ce îmi spune medicul acelui lagăr, *Romanţev*, colonel medic în armata rusă, activ, şi care în timp de pace îndeplinea serviciul de medic şef al Crucii Roşii ruse al lazaretului II din Petrograd:

«Prin luna Decemvrie 1916 căzând prisonier în bătălia dela lacurile Mazuriene, am fost trimis de germani ca medic curant şef al lagărelor de prisonieri Rammerskair-Tukel-Czersk, care făceau un comandament. Mi-am început serviciul din primele zile ale lunei Ianuar 1917 şi am continuat a fi medic şef al acelor lagăre, până în luna lunie 1917, când am fost mutat aici în lagărul Daenholm tot ca medic. Indată ce am luat serviciul în primire, — m'am dus la lagărul Tukel chiar după ordinul comandaturei, să constat cauza marei mortalităţi de acolo. Am găsit peste 100 de cadavre, care nu putuseră fi încă îngropate, şi după aspectul exterior nu mă puteam pronunţa asupra diagnosei. După cercetările făcute am ajuns la concluzia, că oamenii aceia au murit de foame. Comandatura s'a supărat, şi mi-a spus, să schimb diagnoza, dar am refuzat categoric, pe motiv că eu fac *ştiinţă*. Atunci, am raportat în scris, menţinând diagnoza *foamea!* Comandantul refuzându-mi raportul am cerut să fiu controlat de un medic german. In adevăr, peste 3 zile a sosit în localitate un medic german având gradul de general. Tocmai se aflau afară vre-o 30—40 cadavre, care erau îngheţate, deci bine conservate şi i am spus că, dacă n'are timp să asiste a autopsia tuturor, atunci, să aleagă d-sa — la întâmplare — sau după alegere, atâtea cadavre câte vrea şi eu i le desfac în faţă. Aşa a şi făcut. A ales 10 cadavre, eu i le am desfăcut în faţă, şi atunci acel general s'a convins că, diagnoza mea era bine spusă.

numai de prietini şi cunoscuţi, rudele rămânând acasă. Ajunşi în acest parc, corpul neînsufleţit este aşezat pe earbă, mulţimea depărtându-se. In mai puţin de 20 minute, mii de vulturi se reped asupra cadavrului devorându-l.

Intre Bombay şi Calcuta misiunea s'a oprit în oraşul Agra, unde au vizitat vestitul mausoleu, construit numai din marmoră albă, la care s'a lucrat 18 ani încontinuu cu 20,000 de lucrători.

Ajunşi la *Tokio*, în capitala Japoniei, în gară au fost primiţi de prinţul imperial moştenitor şi o întreagă suită, iar muzicile intonau imnul românesc. Pe tot parcursul dela gară până la palat, erau înşirate sute de şcoli cu drapele româneşti. Se trăgeau în acest timp tunuri, cântau muzicile şi se înălţau artificii. La ferestri nu era nimeni, căci nu e voe ca să se privească împăratul de sus.

Pe străzi pancarte scrise în româneşte: «Bine ai venit». Seara s'au făcut prezentările împărătesei, căci împăratul era bolnav. S'a servit un dineu de 200 persoane. Toate tacâmurile de aur masiv. Prinţul imperial a închinat primul pahar în sănătatea regelui Ferdinand I, la care a răspuns principele Carol. In tot timpul a domnit cea mai perfectă armonie.

Misiunea a plecat de acolo foarte mişcată de felul cum a fost primită.

Trecând apoi în America au vizitat cascada Niagara. Aici fetele americane au ţinut să fotografieze pe prinţul nostru. Una l-a luat de braţ, ear alta l-a fotografiat împreună cu îndrăsneaţa sa însoţitoare.

Pentru orfani

In răsboiul pentru întregirea neamului au căzut sute de mii de părinţi, cari şi-au lăsat copiii singuri în lume.

Gândiţi-vă bine, români, că în îmbelşugatele voastre mese şi în locuinţele voastre calde ar avea loc şi câte un orfan de răsboi. Din aceşti orfani, sub ochii voştri părinteşti şi sub îngrijirea şi educaţia ce le veţi da, vor ieşi viteţii de mâne cari vor apăra pământul ţării noastre şi avutul nostru.

Insăşi Maiestatea Sa Regina creşte alături de Alteţele Lor Regale, patru orfani de răsboi. Pilda cea mai frumoasă ne vine de la duioasa noastră Suverană.

Care din d-voastră doreşte a face acest gest înălţător, va da dovadă de adevărat patriotism salvând pe aceşti mici orfani şi uşurând astfel greaua sarcină a statului, împovărat şi el de atâtea nevoi.

Persoanele care ar dori să ia sub îngrijirea lor orfani de răsboi, pot lua informaţiuni precise dela Direcţiunea Generală a Oficiului Naţional I. O. V., precum şi la toate oficiile judeţene aflate cu sediul în capitalele judeţene.

România şi Sovietele

Dl general Coandă, preşedintele senatului, a citit în şedinţa din 8 l. c. răspunsul dlui Take Ionescu, ministru de externe, la întrebarea făcută de un senator asupra relaţiunilor guvernului român cu guvernul sovietelor ruse. Eată răspunsul:

1. Din ultimele radiuri schimbate între guvernul român şi guvernul sovietelor reese, că acel guvern recunoaşte punctul de vedere al României, şi anume că între cele două state nu există stare de răsboi şi că deci sântem în pace.

Guvernul sovietist propunându-ne să regulăm unele chestiuni ca de exemplu relaţiile comerciale şi navigaţia pe Nistru, la rândul nostru am propus ca fiecare din cele două guverne să numească câte un delegat, cari întrunindu-se să stabilească programul chestiunilor ce ar fi de discutat ulterior între cele două ţări. Acesta este ultimul stadiu al tratativelor.

2. Guvernul nu ştie nimic positiv în privinţa tezaurului dela Moscova. S'a svonit că el ar fi neatins, dar guvernul nu are nici o cunoştinţă în această privinţă.

Românii din Macedonia

Prigonirile sârbilor, împotriva elementului românesc, continuă atât în Bănat, cât şi în Macedonia.

Românii macedoneni aveau, cu mult înainte de ocupaţia sârbească, şcoale şi biserici româneşti. Insă autorităţile nouă ale sârbilor nu permit românilor de acolo să-şi deschidă şcoalele şi să liturghisească în limba românească.

Prin tratatul dela Bucureşti din 1913, sârbii au luat angajamentul să păstreze autonomia bisericească şi şcolară a românilor din Macedonia. Recentele tratate de pace cuprind clauze privitoare la protecţia minorităţilor.

Până acum însă guvernul sârbesc nu le respectează.

In Bitolia se află un liceu şi o şcoală profesională de fete, cari cu izbucnirea răsboiului s'au închis. Directorii acestor şcoale au voit înainte de vre o câteva săptămâni să le redeschidă, însă cererea adresată inspectorului sârb fu respinsă. A doua zi au fost chemaţi toate profesoarele şi profesorii români la poliţie, unde li s'a citit un ordin prin care se interzice redeschiderea şcoalelor româneşti.

Tot astfel, preotul român Teodor din Bitolia, după serbarea Bobotezei a fost dus la poliţie, unde i s'a interzis de a mai liturghisi în limba românească, obligându-l a preda toate cărţile bisericeşti scrise în limba românească.

Soartea românilor din Macedonia e tristă; e de datoria guvernului de a se interesa mai de aproape de fraţii noştri, urgisiţi de stăpânirea unui popor, care nu ţine cont de drepturile naţionalităţilor minoritare.

Ştirile zilei

Predici. In urma iniţiativei luate din partea I. P. S. S. Arhiepiscopului şi Mitropolitului nostru *Nicolae*, începând cu Duminecă în 7/20 l. c. până la praznicul Invierii Domnului, se va ţinea în catedrală din partea preoţimii din localitate la s-ta liturgie un ciclu de predici. In decursul s-tului post se vor ţinea câte două predici: la liturgie, şi la vecernie. Duminecă va rosti predica preotul *I. Dăncilă*, confesor militar.

Comemorare. Din Cluj se anunţă: In 14 Februar s'au împlinit o sută de ani dela moartea lui *Petru Maior*. Universitatea a comemorat această dată prin o festivitate ţinută Marţi la ora 5 p. m. Au vorbit profesorii S. Puşcariu, I. Lupaş şi Al. Lăpădatu.

Biserica Sf. Sofia. Măreaţa operă de arhitectură bizantină din Constantinopole, biserica Sfintei Sofii, transformată în moschee, ameninţă să se dărâme. Dela ocuparea oraşului de turci în 1453, cutremurile de pământ au pricinuit mare stricăciune clădirii, ear reparaţiuni nu s'au făcut.

Ministerul instrucţiei publice a dat revizoratelor şcolare o circulară, în care li se pune în vedere, că învăţătorii din vechiul regat pot trece ori când în învăţământul dela şcoalele din Ardeal, unde se simte lipsa de învăţători.

Serata rozelor organizată din partea damelor sibiene ale comitetului societăţii Ocrotirea Orfanilor, s'a ţinut Luni seara în sala feeric aranjată de la Urania. Lume elegantă şi multă, buchete, ghirlande, terase ornate cu roze, toate întocmite cu cel mai desăvârşit gust, au produs admiraţia tuturora. Profitul bănesc, pentru orfani, este considerabil şi în raport cu ostenelile desfăşurate pentru succesul acestei serate.

† Vasile Hodoş, paroh ortodox român în Iclandul-mare, după scurte suferinţe, împărtăşit cu sf. taine, şi-a dat sufletul în mânile Creatorului Luni în 7 Februar n. 1921 la ora 4 p. m. în anul 80 al etăţii, 57 al preoţiei şi 19 al văduviei. Rămăşiţele pământeşti ale defunctului s'au depus spre repaus etern Joi, în 10 Februar n. a. c. la ora 1 p. m. în cimiterul de lângă biserica din Iclandul-mare. Odihnească în pace.

Invăţământul religios în Cehoslovacia. Ziarul Prager Tageblatt crede a şti că în Cehoslovacia, reglementându-se raporturile dintre stat şi biserică, se va suprima instrucţiunea religioasă, care însă, după dorinţa părinţilor, totuşi va fi făcută de preoţi sub controlul statului în edificii scolare de stat.

Un trist aniversar. In 1/14 Februar a. c. s'a împlinit un an dela moartea mult regretatului preşedinte al Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu, *Victor Tordăşianu*. Din acest trist prilej nemângâiata sa soţie, d-na Eugenia Tordăşianu, profesoară, în loc de pomană pentru odihna sufletului iubitului şi neuitatului ei soţ dăruieşte la fondul «Victor Tordăşianu» pentru căminul învăţăceilor dela meserii, întemeiat de Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu, în memoria mult regretatului ei fost preşedinte, suma 100 Lei, fica sa Mioara V. Tordăşianu 20 Lei. Tot la acest fond dăruieşte 50 Lei un domn, prietin al răposatului. Pentru prinos mulţumeşte:

Comitetul.

† **Pavel Beşa**, preot ort.-român, învăţător pens. şi profesor la liceul din Năsăud, după lungi şi grele suferinţe şi-a dat sufletul în mânile Creatorului în 7 l. c. în al 75-lea an al etăţii. Rămăşiţele pământeşti ale defunctului s'au aşezat spre odihnă veşnică în 9 Februar 1921 la 1 oră p. m. în cimiterul ort.-rom. din Borgoprund. Odihnească în pace.

Manuscrise de Eminescu. Cineva din Iaşi, o persoană care se ocupă cu cărţile şi al cărei nume nu sântem autorizaţi să-l comunicăm, ar fi posedând în manuscris original traducerea întreagă a *Criticei raţiunii pure* a lui Kant şi a încă unui formidabil monument de concentrare în filozofie, *Lumea ca voinţa şi ca reprezentare* a lui Schopenhauer, ambele manuscrise ale lui Eminescu. Ştirea importantă o dă dl M. Negru în Universul.

Cinema Apollo, Sibiu, Piaţa Herman. In 19 şi 20 Februar: Calea datoriei, mare dramă în 5 acte. In 21 şi 22 Februar: Răsbunarea. In curând: J'accuse.

Acel general medic german, s'a putut convinge că, hrana nenorociţilor prisonieri români se compunea din:

O pâne de un kgr. *la 7 oameni pe zi*, neagră ca pământul, cleioasă şi cu tot felul de amestecături, mai ales pae tocate.

Ca *alimente*, de două ori pe zi, se da câte un castronaş mic de supă cu gulii, sau varză, care d'asemenea nu putea susţinea viaţa, de oarece nu era decât apă fiartă, căci numai câteva felluţe de gulie sau de varză erau aruncate în cazan, ca să se zică că e supă cu gulii sau cu varză.

Ca măsuri de remediare a stării sanitare a lagărului Tukel — mi-a spus medicul rus colonel Romanţev — pe la jumătatea lunei Ianuar 1917, am primit ordinul comandaturei, să aleg dintre prisonierii români, tot ce e mai bun şi am format din ei 6 batalioane de câte 2000 oameni fiecare batalion, sau în total 12.000 oameni. Aceste batalioane au fost trimise pe frontul francez, pentru lucrările de şanţuri. Pe la jumătatea lunei Martie 1917, adică după trecere de 2 luni, toate acele 6 batalioane s'au întors iarăşi în lagărul Tukel, cu efectivele foarte reduse. In interval de 2 luni au murit peste 9.000 oameni!.. Din cei rămaşi pe loc în lagărul Tukel, din Ianuar şi până în Martie au murit exact după controalele ţinute de mine 2240 oameni!...

Crucea roşie română din Paris, de sub preşidenţia d-nei Ana Cantacuzino, a salvat restul şi iată cum: Prin luna Aprilie 1917, d-na Ana Cantacuzino a trimis pentru prisonierii români de la Tukel o cantitate de pesmeţi şi cutii cu conserve de carne. Cei *trei* pesmeţi de fiecare om, care s'au distribuit în prima zi, a fost salvarea. Imediat mortalitatea a încetat. Am văzut oameni care râdeau, glumeau, ba chiar cântau! Era un mare eveniment.» —

Mai este oare nevoie, să comentez declaraţiile medicului rus colonel Romanţev? Ar fi de prisos. Inchei acest articol binecuvântând instituţiunea *Crucea roşie română* şi mulţumind d-nei Ana Cantacuzino, care numai prin munca ei fără preget a isbutit a scoate din ghiarele morţii mii şi mii de ofiţeri şi soldaţi prisonieri români din Germania şi din Bulgaria. *U.*

Reîntoarcerea Casei habsburgice pe tronul Ungariei, reîntoarcere dorită de magnaţii unguri, întâmpină opoziţia Italiei, Angliei şi a Franţei. Un *veto* s'a comunicat dlui Horthy la Budapesta, alt veto s'a trimis exîmpăratului Carol la castelul din Prangins în Elveţia.

Noui advocaţi ai Statului. Au fost numiţi în posturile de advocaţi ai Statului, cl. II. în Transilvania, următorii: Dl Dr. Valer Hango, pe lângă instanţele judecătoreşti din judeţul Solnoc-Dobâca şi Bistriţa-Năsăud, cu reşedinţa la Dej; dl Dr. Iustin Nestor, pe lângă instanţele judecătoreşti din judeţele Mureş Turda şi Ciuc, cu reşedinţa în Târgu-Mureş; dl Dr. Vasile Albu, pe lângă instanţele judecătoreşti din judeţele Târnava-Mare, Târnava-Mică şi Odorhei, cu reşedinţa la Ibaşfalău; dl Dr. Valer Mărcuş, pe lângă instanţele judecătoreşti din judeţele Satu-Mare şi Sălaj, cu reşedinţa în Satu Mare; dl Iosif Rednic, advocat, pe lângă instanţele judecătoreşti din judeţele Maramureş, cu reşedinţa în Sighet.

Act de mulţumiri. Subsemnaţii aducem mulţumiri tuturor rudelor şi prietinilor, cari prin graiu, scris, sau prezenţa lor au luat parte la doliul nostru, suferit prin pierderea iubitei noastre soţii, mame, soacre, fiice şi bunici Sofia Pulca. — Zoltan, 15 Februar 1921. *Dumitru Pulca*, preot, soţ, şi *familia*.

Legiunea română din Siberia. Primind dela Misiunea română din Siberia, precm şi dela cei 18 camerazi ai noştri rămaşi la Vladivostok, unele date şi îndrumări, rog pe *toţi ofiţerii şi intelectualii* cari au luat parte la munca si sbuciumarea Corpului al II-lea al voluntarilor români şi legiunea română, să-mi comunice în grabă adresa precisă pentru a putea transpune fiecăruia un exemplar din actele primite şi pentru a putea intra în contact unii cu alţii. Toţi cei ce ştiu adrese de ale camerazilor sânt rugaţi a mi le comunica. *Augustin Şandru*, învăţător (Viştea de jos, jud. Făgăraş).

Prisonieri de răsboi germani la noi? Ziarul nemţesc «Voss. Zeitung» scrie că tot mai sânt soldaţi germani reţinuţi în captivitate la Braşov(?) în cetăţuea de acolo, şi anume: «în suteranele nesănătoase ale unui lagăr de prisonieri». E ştire de fantazie; — dar, ştirile ce le publicăm în foişoara numărului de faţa a ziarului nostru, sânt durere, crude adevăruri.

Oraşele crimelor. Criminologul german Heindl arată într'un articol, apărut în Berlin, că oraşul cel mai bogat în criminali este Chicago, după care vine îndată Berlinul. Aceste două oraşe au aproape aceeaş mărime. Intre anii 1914 şi 1918 Chicago a avut 455 de omoruri, ear Berlinul 428. Londra, de şi de trei ori mai mare ca Chicago, are numai 88 crime în această periodă.

Nr. 21/921 (15) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III-a **Briznic**, protopresbiteratul Dobrei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post — pe lângă casă parohială — sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, cu a căruia încunoştiinţare concurenţii se pot prezenta la biserică spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Dobra, la 28 Ianuarie 1921.

Oficiul protopresbiteral ort.-rom. al tractului Dobra, în înţelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Măcelarilor Nr. 45

Noutăţi literare: povestiri, călătorii, cărţi pentru copii, medicale, pedagogice, economice, poveşti; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toţi, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români.

Calendarul arhidiecezan pe 1921 costă fără şematism 10 lei cu porto cu tot.

Nr. 1 ex. jud. 1921 (16) 1—1

Edict de licitaţie

Subscrisul, delegatul judecătoresc, aduce în baza §ului 102 art. LX din 1881 la cunoştinţa publică, precum că în urma decisului judecătoresc Nr. P. k. II 4590/1919 va vinde în licitaţiune publică obiectele pemnorate: mobile de casă, ca execuţiune de escontentare în valoare de 1800 Lei pentru pretensiunea Consistorului arhidiecezan reprezentat prin Ioan de Preda în suma de 679 Lei capital şi dobândă, spese în sumă de 249 Lei 60 bani statorită judecătoreşte prin decisul judecătoriei de ocol Nr. P. k. II 4590/1919, — în 7 Martie 1921 a. m. la 10 ore a. m. în oraşul Sibiu, strada Cisnădiei Nr. 28 şi se invită doritorii de a cumpăra, cu observarea, că mobilele amintite, în sensul §§-lor 107, 108 art. IX din 1881 se vor vinde plus oferentului pe lângă bani gata, în caz de lipsă sub preţul estimat.

Dacă pe mobilele amintite au efectuit şi alţii pemnorare, această vânzare se va ţinea în sensul §-ului 120 art. LX 1881 şi în favorul acelora.

Sibiu, la 14 Februar 1921.

Armin Székely,
delegatul judecătoresc.

Nr. 2/1921 (12) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea parohiei de clasa a III-a **Felesg** cu filia **Sidriaş**, protopresbiteratul tractului Sighişoara se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român.»

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul arătat, ear concurenţii cu prealabila încuviinţare a subscrisului se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, spre a cânta, cuvânta, eventual celebra.

Sighişoara, 11/24 Ianuarie 1921.

Oficiul portopresbiteral ort.-rom. al tractului Sighişoara în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

---

(8) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea parohiei de clasa a III. **Varţa** cu filia **Valea-lungă** protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român.»

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, iar concurenţii cu prealabilă încunoştiinţare a subscrisului protopresbiter, se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Varţa, la 16 Ianuarie 1921 st. v.

Silviu Andrica, paroh pres. comit. — **Aron Modre** notar.

Oficiul protopresbiteral ort.-rom. al tractului Ilia.

Constantin Moldovan
protopop.

Nr. 14/1921 (11) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala primară confesională ort.-rom. din comuna **Felesg**, protopresbiteratul tractului Sighişoara, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român.»

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele legale, — întregite de stat.

Cererile să se înainteze, în terminul indicat, instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopopesc, cu îndatorirea ca concurenţii să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Sighişoara, 21 Ianuarie 1921.

Oficiul protopresbiteral ort.-rom. al tractului Sighişoara, în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 20/1921 (14) 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh, în parohia de clasa III-a **Fornădia**, protopresbiteratul Deva, se escrie concurs cu termin de 30 zile, dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh, să-şi prezenteze cererile concursuale, instruate conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu prot. în terminul arătat, având a se prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserica respectivă, avizând înainte oficiul protopresbiteral despre aceasta.

Deva, la 12/25 Ian. 1921. Oficiul prot. al Devei.

Dr. Ioan Dobre,
protopop.

Nr. 78/920 (9) 3—3

Concurs

Pantru întregirea postului de paroh în parohia de cl. III-a **Măceu** din protopresbiteratul Haţegului, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român.»

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, se vor înainta subsemnatului oficu în terminul deschis, iar concurenţii — cu prealabila încunoştiinţare a subsemnatului — se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, cuvânta, respective celebra.

Haţeg, în 10/23 Ianuarie 1921.

Oficiul protopresbiteral ort.-rom. al tractului Haţeg în înţelegere cu comitetul parohial.

Dr. C. Popeseu
protopop.

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană** din Sibiu

Cântece pentru voce şi piano

de

Emil Monţia

Caetul IV:

15. Singur şi robit de jale, poezia de St. O. Iosif.
16. Dorobanţul, poezia de G. Coşbuc.
17. Nemurirea e un vis, poezia de Algeorge.
18. Cobzarul, poezia de St. O. Iosif.
19. Cântec de leagăn, poezia de I. U. Soricu.

Preţul **Lei 10·—**, plus porto postal **Lei 2·—**

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană**

Calendarul arhidiecezan pe an. 1921

PREŢUL: cu Şematism 10 Lei, — fără Şematism 8 Lei. — Plus porto postal 2 Lei

Redactor responsabil: Dr. George Proca. Censurat de: G. Poponea Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezne.